

Beantwoording technische vragen begroting Delfland 2020

ALGEMEEN (H1 t/m H4)

Algemeen (PvdA): Op veel plaatsen zijn kaarten toegevoegd. Die zijn heel handig maar hebben vaak ook maar een gedeelte van Delfland in beeld. Vaak vallen hoeken uit de kaart. Graag altijd geheel Delfland in beeld brengen!

Algemeen Water Natuurlijk (WN): Worden er naast de uitgaven en investeringen die specifiek zijn begroot voor de dwarsdoorsnijdende thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit, energie en klimaatneutraal meer uitgaven gedaan ten behoeve van die thema's? Nu is er het volgende specifiek voor die thema's begroot:

- * biodiversiteit 0,2 miljoen
- * klimaatadaptatie & hemelwater 2,2 miljoen
- * energie & klimaatneutraal 0,2 miljoen

Ja, er worden meer activiteiten verricht (uitgaven gedaan) die bijdragen aan de thema's, alleen die zijn niet specifiek op deze thema's begroot (denk aan relatie biodiversiteit en onderhoud; onderhoudsbudget is niet gekoppeld aan biodiversiteit, maar de wijze van onderhoud kan biodiversiteit wel beïnvloeden).

Algemeen (WN) Bestaat er een 'benchmark' voor dergelijke thema's en hebben wij streefcijfers voor biodiversiteit en klimaatadaptatie?

Nee.

Algemeen (WN): de activiteiten en budget op het terrein van klimaatmitigatie?

Activiteiten die gericht zijn op het gebied van reductie van energiegebruik en CO₂ uitstoot. Op het terrein van klimaatmitigatie is geen afzonderlijk budget opgenomen.

p.8 (Bedrijven) Volgorde van de programma's in de tabel (en ook de leeswijzer) sluit niet aan bij de volgorde van de behandeling in de tekst: volgorde Financiën en Organisatie en bestuur in de tabel(len) omdraaien. Wat is de betekenis van 2 nieuw geïntroduceerde stelposten: stelpost ambtelijk en stelpost bestuurlijk?

De ambtelijke stelpost is gerelateerd aan begrotingsknelpunten waarvoor in 2020 binnen de begroting een oplossing moet worden gevonden. De bestuurlijke stelpost bestaat uit de gesommeerde uitzetting van de begroting (t.o.v. referentie in MJR) door onvermijdelijkheden en nieuw beleid, waarvoor na 2020 dekking moet worden gezocht. Hierbij is op te merken dat de kosten voor nieuw beleid een raming betreffen met een onzekerheid, omdat het beleid deels nog moet worden ingevuld.

p. 8 (Bedrijven) Belastingopbrengsten: tekst "In 2020 gaan we uit van gelijkblijvende tarieven bij zowel watersysteem als zuiveren", de tabel heeft betrekking op de periode t/m 2024, dus tekst aanpassen "In de periode 2020 t/m 2024....."

Dat is expliciet vermeld op p.26.: "De tarieven blijven conform het Bestuursakkoord gelijk in de gehele bestuursperiode tot en met 2023. Bij het opstellen van de Meerjarenraming hebben wij ervoor gekozen deze lijn ook voor de jaarschijf 2024 te hanteren."

p.8 (Bedrijven) Overige opbrengsten (-0.8) zijn voor 2019 niet begroot? Gaarne toelichten.

In 2019 is voor leges en precario een bedrag begroot van € 0,8 mln. aan belastingopbrengsten. We begroten voor 2020 een stijging wegens verwachte meeropbrengsten leges projecten. Voor de jaren 2021-2024 is de prognose stabiel gehouden.

p. 8 (Bedrijven) Er ligt een voorstel voor om per 1-1-2020 de precariobelasting af te schaffen, is het effect hiervan meegenomen in de begroting 2020, zo niet hoe groot is dit effect? (+ tekst aanpassen)

In de belastingopbrengsten is voor precario in 2020 een bedrag voorzien van € 200.000. De verwachting is dat belastingopbrengsten voor legesprojecten zullen stijgen en daarmee de eventuele derving bij precario (grotendeels) wordt opgevangen.

p.8 (Bedrijven) tabel bovenaan:

De cijfers (kosten en algemene dekkingsmiddelen) in de kolom 2019 verschillen van hetgeen in de begroting 2019 is opgenomen? Gaarne toelichten.

De begroting 2019 is geënt op de huidige programmastructuur A t/m F. Met ingang van 2020 hanteert Delfland nieuwe bestuursprogramma's. Daartoe is een herschikking van onderwerpen en gerelateerde budgetten plaatsgevonden naar de nieuwe structuur. Dit is een noodzakelijke herschikking en deze is op concernniveau budgettair neutraal.

p.8 In Begroting 2020 is op programmaniveau een herschikking toegepast op jaarschijf 2019. Hoe sluit jaarschijf 2019 Begroting 2019 (p.6) aan met jaarschijf 2019 Begroting 2020 (p.8).

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Jaarschijf 2019 in Begroting 2019
	Pagina 6
Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie	23,0
Gezond, schoon en zoet water	3,7
Watersysteem	35,2
Afvalwaterketen en zuiveren	87,8
Innovatie, duurzaamheid en financiën	8,2
Bestuur, organisatie en instrumenten	32,3
Algemene dekkingsmiddelen	-222,0
Mutatie reserves	4,2
Totaal	-27,7

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Jaarschijf 2019 in Begroting 2020
	Pagina 8
Waterveiligheid	20,5
Waterkwaliteit	8,5
Waterkwantiteit	32,5
Waterketen	89,1
Financiën	17,7
Organisatie en bestuur	35,2
Algemene dekkingsmiddelen	-231,4
Totaal	- 27,7

Waterveiligheid (daling € 2,5 mln.):

stedelijk waterbeheer is ondergebracht bij Waterkwaliteit, klimaatadaptatie is ondergebracht bij Waterkwantiteit;

Waterkwaliteit (stijging € 4,8 mln.): bevat de programmalijnen stedelijk waterbeheer en integraal watersysteem;

Waterkwantiteit (daling € 2,7 mln.): integraal watersysteem is ondergebracht bij Waterkwaliteit;

Waterketen (stijging € 1,3 mln.): bevat de elementen duurzaamheid en programmalijnen zelfvoorzienend en kringloopsluiting;

Financiën (stijging € 9,5 mln.): bevat kosten GR RBG, onvoorzien en indexering en mutaties reserves);

Organisatie en bestuur (stijging € 2,9 mln.): bevat nu onder meer het budget voor Innovatie;

Algemene dekkingsmiddelen: bevat nu alleen de belastingopbrengsten zowel van watersysteem, waterzuivering als leges, in totaal € 231,4 mln.

p. 8 (CDA) Waarom neemt de kortlopende schuld toe richting 2024 ?

De kortlopende schuld neemt juist af en slaat in 2020 om in een tegoed (zie voetnoot). De afname in kortlopende schuld correspondeert met de op pagina 27 geschetste ontwikkeling in vrije kasstroom (na verplichte aflossing).

p.8 (PvdA) In de tabel op pagina 8 verschijnt plots een stelpost Ambtelijk en Stelpost bestuurlijk. Ik herken deze post niet. In hoofdstuk 4 staat dat dit komt vanwege de balansverkorting, maar waarom dan het onderscheid bestuurlijk en ambtelijk?

De ambtelijke stelpost is gerelateerd begrotingsknelpunten waarvoor in 2020 binnen de begroting een oplossing moet worden gevonden. De bestuurlijke stelpost bestaat uit de gesommeerde uitzetting van de begroting (t.o.v. referentie in MJR) door onvermijdelijkheden en nieuw beleid, waarvoor in 2020 dekking moet worden gezocht. Hierbij is op te merken dat de kosten van nieuw beleid een raming betreffen met een onzekerheid, omdat het beleid deels nog moet worden ingevuld.

p.9 (Bedrijven) tabel meerjarenperspectief exploitatiesaldo:
Overige bijstellingen (2020) minus activeren projecturen en reserve onvoorzien uit 6 mln. voor 2020. Welk aandeel hiervan zijn prijsstijgingen?

In de begroting wordt rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,5%. Dit wordt beschouwd als prijsstijging.

p.9 (VVD) Meerjarenperspectief exploitatiesaldo: Waarom dalen de kapitaallasten in 2024 met bijna een factor 2? Gaan we zoveel aflossen in dat jaar?

De lagere kapitaallasten worden veroorzaakt doordat een aantal investeringen met betrekking tot zuivering op 31-12-2023 geheel zijn afgeschreven.

p.9 (VVD) 4. Jaarlijks wordt een storting in de Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen begroot. Het begrote exploitatieresultaat ná bestemming is € 0.

Waarvoor kan de “Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen” ingezet worden?

De opgebouwde bestemmingsreserve kan worden ingezet voor het opvangen van toekomstige exploitatietekorten.

p.9 (PvdA) Volgens de tabel op pagina 9 is er een daling voor de belastingopbrengsten? Want + = daling?

Dat klopt. We hebben de tarieven van watersysteemheffing gelijk gehouden terwijl in de vorige meerjarenraming nog werd uitgegaan van een jaarlijkse tariefstijging van 1,5%. Het resultaat is een daling t.o.v. de meerjarenraming.

p.9 (PvdA) Meerjarenperspectief. Een belangrijke oorzaak van afwijkingen t.a.v. eerdere begrotingen is de Balansverkorting. Interne projecturen worden niet meer geactiveerd. Dat leidt tot een bijstelling van 4,7 mln. Puur voor de zekerheid: dit is toch alleen maar een verschuiving? Wat dan bij de ene post een plus is, is bij een andere post in gelijke mate een min?

De balansverkorting betreft investeringen in het verleden die waren geactiveerd. De activawaarde is bij de balansverkorting afgeboekt ten late van het resultaat. Door verlaging van de activawaarde nemen de kapitaallasten af (-0,7 mln.). Het niet langer activeren van interne uren leidt direct tot hogere exploitatiekosten groot € 4,7 mln. Dit is feitelijk een verschuiving in de tijd, omdat de kosten gerelateerd aan deze uren anders over meerdere jaren zouden zijn afgeschreven.

WATERVEILIGHEID

p.10 (VVD) Waterveiligheid, doel

Wat zijn 'passende maatregelen'? Hoe wordt afgestemd met de omgeving? Hoe ervaart de omgeving dat?

Passende maatregelen zijn maatregelen die noodzakelijk zijn voor het waarborgen van de waterveiligheid. Dit kan gaan om schadeherstel, het ophogen van keringen of het verbeteren van de stabiliteit van een kering. Afhankelijk van de impact worden de omwonenden en belanghebbende geïnformeerd (middels brief) of betrokken (bijeenkomst en/of keukentafelgesprekken).

p.10 (VVD) Voldoet een kering niet, dan nemen wij passende maatregelen waaronder groot onderhoud, dijkversterking en calamiteitenbestrijding.

Waaruit worden de passende maatregelen bekostigd?

Voor waterveiligheid zijn in 2016 twee verzamelkredieten vastgesteld (programmatische aanpak BGO en programmatische aanpak verbeteren). Alle investeringen voor waterveiligheid worden hieruit bekostigd. Klein (dagelijks) onderhoud wordt vanuit de exploitatie (lopende begroting) bekostigd.

Pagina 10 (WN) prestatie indicator Regionale Waterkeringen stijgt de komende jaren met 1 a 2 procent per jaar tot 89% in 2024. Wanneer voldoen alle regionale keringen? Is dat (pas) in 2050?

Met de programmatische aanpak Buitengewoon Onderhoud en Verbeteren worden de keringen op orde gebracht. Daarbij wordt geprioriteerd op basis van urgentie en de kans op werk-met-werk maken. Bij alle trajecten die op orde gebracht worden, worden aanpalende delen meegenomen om nieuwe opgave te voorkomen. De ambitie is om in 2030 de keringen op orde te hebben.

p.11 (VVD) Muskusrattenbeheer

Er wordt gesproken dat gepoogd wordt de ratten terug te dringen. Lukt dat met de bestaande middelen?

Het is nochtans de verwachting dat dit met de bestaande middelen (bijdrage aan kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer) mogelijk is.

p.11 (VVD) Mocht onverhoopt een kering binnen de toetsing worden afgekeurd dan passen wij de streefwaarden aan en maken een plan om de kering op orde te krijgen.

Begrijp ik hier goed dat als er keringen zijn die niet voldoen aan de nieuwe normen, dat de streefwaarde van 100% van de keringen voldoet aan de norm wordt verlaagd? Wordt dan de norm bijvoorbeeld 95%? Of wordt de norm waaraan de keringen moeten voldoen verlaagd, zo dat ze aan minder strenge eisen hoeven te voldoen?

De streefwaarde wordt aangepast. De norm wordt niet aangepast. De streefwaarde wordt na elke toetsronde (primair en regionaal) herijkt op basis van de resultaten van de toetsing. Met een programmatische aanpak worden de keringen op orde gebracht. De snelheid waarmee dit gebeurt, wordt uitgedrukt in de streefwaarden in de tijd.

p.11 (PvdA) Waterveiligheid maakt een onderscheid in fasen van programmatische aanpak om de PI's van de waterkeringen te halen. In de eerste jaren is van planvorming en voorbereiding sprake, in de laatste drie jaar ligt de focus op realisatie. Dat klinkt begrijpelijk., Maar hoe ver zijn we nu in deze cyclus? En zou dat kunnen betekenen dat, waar we de

afgelopen jaren steeds geraamde investeringen niet volledig realiseerden, dat nu zelfs tot meer dan geraamde investeringen zou kunnen leiden.

De afgelopen jaren is er een goede balans gevonden in de projectenportfolio tussen voorbereiding, aanbesteding en realisatie. Hierdoor wordt de beschikbare capaciteit optimaal ingezet. Dit leidt ertoe dat we in het begrotingsjaar 2017 de initiële raming hebben gerealiseerd, in 2018 de raming hebben overschreden en we ook voor 2019 hoger uitkomen dan de initiële raming. De programmatische aanpak (met verzamelkrediet) is de afgelopen jaren steeds effectiever geworden. Omdat er een blijvende opgave is (door zetting moeten keringen regelmatig worden opgehoogd en na toetsing moeten trajecten worden verbeterd op stabiliteit) wordt de programmatische aanpak voortgezet.

p.12 (VVD) Plan van aanpak Gedragsverandering voor periode 2020-2023.

Wanneer mogen wij deze tegemoet zien?

Het plan van aanpak gedragsverandering 2020 – 2023 komt in de loop van 2020 gereed en beschikbaar.

p.12 (VVD) Belangrijkste oorzaken kostenstijging waaronder ‘nieuwe ambities’

Welke zijn dat dan? En hoeveel kost dat?

Er wordt gesproken dat gepoogd wordt de ratten terug te dringen. Lukt dat met de bestaande middelen?

De nieuwe ambities hebben betrekking op waterbewustzijn (en niet op waterveiligheid). Voor waterbewustzijn was er tot en met 2019 een bedrag van 300 k€ begroot. Vanaf 2020 wordt ingezet op gedragsverandering waar meerjarig ook 300 k€ begroot wordt

p.12 (PvdA) Nieuw ambities waterveiligheid. Welke zijn die, en waarin hebben deze een oorsprong?

De nieuwe ambities hebben betrekking op waterbewustzijn (en niet op waterveiligheid). Voor waterbewustzijn was er tot en met 2019 een bedrag van 300 k€ begroot. Vanaf 2020 wordt ingezet op gedragsverandering waar meerjarig ook 300 k€ begroot wordt.

p.12 (WN) Exploitatie Waterveiligheid stijgt door niet langer activeren interne uren maar het investeringsvolume neemt in 2020 en 2021 ook nog toe. Hoe kan dat? (In andere programma's is dat overigens ook zo)

De afgelopen jaren is er een goede balans gevonden in de projectenportfolio tussen voorbereiding, aanbesteding en realisatie. Hierdoor wordt de beschikbare capaciteit optimaal ingezet en worden de projecten efficiënter en effectiever uitgevoerd. Daarnaast is extra capaciteit op de programmalijn waterveiligheid gezet om de doelrealisatie waar te maken. Ook gaat het om complexe projecten (de makkelijke projecten zijn al uitgevoerd) waardoor het kostenkengetal hoger ligt dan normaal. Dit resulteert in een meerjarenraming die ligt tussen 10 en 11 miljoen euro.

WATERKWALITEIT

p.7 (VVD) We pakken met voorrang de gebieden op waar de waterkwaliteit nu achterblijft? Waar blijft de waterkwaliteit achter? Wanneer is de waterkwaliteit weer op orde? Welk bedrag is hiervoor gereserveerd?

De waterkwaliteitsrapportage geeft hier inzicht in. Voor de chemische waterkwaliteit zijn dit de glastuinbouwgebieden, de gebiedsgerichte aanpak hiervan kost € 0,9 mln. p/j. Voor de ecologische waterkwaliteit richten we ons vooral op het orde brengen van de ecologische sleutelfactoren, waarbij we per waterlichaam kijken waar de accenten gelegd moeten worden, en op het orde brengen van het ecologische netwerk; hiervoor heeft de VV het Verzamelkrediet NEZ 2016-2021 vastgesteld.

p.14 (AWP) PI 2

- In % het aantal aangetroffen gewasbeschermingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal EN de gemiddelde concentratie gewasbeschermingsmiddelen

Wat is het totaal gemeten aantal ? En is dat steeds hetzelfde ?

Kan dat aangegeven worden bij deze PI ?

Het totaal aantal gemeten stoffen was in 2018 185. Het kan per jaar verschillen. Als er nieuwe stoffen op de markt komen dan worden deze in de analysepakketten opgenomen. En stoffen die meer dan 5 jaar niet meer worden aangetroffen worden uit het analysepakket gehaald. Over het algemeen komen er meer stoffen bij dan dat er afgaan. Om een vergelijking met voorgaande jaren te kunnen maken wordt het % aangetroffen stoffen genomen. Indien gewenst kan dit worden toegevoegd aan de PI.

p.14 (CDA) Toetsing van KRW waterlichamen vindt plaats op basis van 4 ESF. Waarom worden niet alle 9 ESF gebruikt

Deze PI betreft de ecologische waterkwaliteit, daarom is vorig jaar gekozen voor de 4 ESF's die indicatief zijn voor de ecologische waterkwaliteit. Uiteraard zijn ook de andere ('chemische') ESF's van belang voor de ecologische waterkwaliteit, maar besloten is de chemische waterkwaliteit te volgen aan de hand van de bestaande PI.

p.14 (PvdA) Risico KRW (p.44): Hoe weten wij of de Emissievrije Kas op schema ligt?

Deze PI betreft de ecologische waterkwaliteit, daarom is vorig jaar gekozen voor de 4 ESF's die indicatief zijn voor de ecologische waterkwaliteit. Uiteraard zijn ook de andere ('chemische') ESF's van belang voor de ecologische waterkwaliteit, maar besloten is de chemische waterkwaliteit te volgen aan de hand van de bestaande PI.

p.14 (VVD) Activiteiten (vismigratie)

Groot onderhoud van de gemalen? Wat zijn de kosten hiervan?

Kosten Groot onderhoud gemalen uit zich in kapitaallasten van investeringen. Het overzicht Vervangingsinvesteringen watersysteem (bijlage 3 bij de stukken Begroting 2020) bevat de aangevraagde kredieten.

p.14 (VVD) Activiteiten (medicijnresten)

Wat is de huidige strategie voor omgang van medicijnresten?

Strategie mbt microverontreiniging (waar onder medicijnresten) wordt gemaakt, gereed medio 2020

p.14 (VVD) Prestatie-indicatoren

Hoe realistisch is het dat deze worden gehaald?

Uit de waterkwaliteit rapportage blijkt dat we op goede weg zijn maar we zijn er nog niet!! we blijven afhankelijk van inzet derden (tuinders en bv rijksbeleid).

p.14 (VVD) Er zijn in totaal 20 verbeterstappen nodig opdat in 2021 alle 7 KRW-waterlichamen grotendeels op groen staan. Omdat de ontwikkeling niet lineair verloopt, verwachten we per jaar meer verbeterstappen te kunnen zetten.

Waarop is de stelling dat de ontwikkeling niet lineair verloopt gebaseerd? Blijkt dit uit het verleden?

De ontwikkeling van een natuurlijk systeem is afhankelijk van allerlei factoren die ook weer onderling samenhangen. Bij de PI voor ecologische waterkwaliteit gaat het om de voortgaande ontwikkeling van het systeem als geheel. De factoren Lichtklimaat, Habitatgeschiktheid, Verspreiding en Verwijdering hangen daarbij met elkaar samen. Zo zal bijvoorbeeld de factor Habitatgeschiktheid zich pas goed kunnen ontwikkelen als de factor Lichtklimaat op orde komt. Hoe beter het systeem op de afzonderlijke factoren op orde komt hoe sneller ook de andere factoren op orde kunnen komen en het systeem als geheel zich de goede kant op kan ontwikkelen. Door deze onderlinge samenhang is er dus sprake van een niet-lineaire maar een steeds sneller gaande ontwikkeling.

p.14 (VVD) We versterken de samenwerking met gemeenten voor lokale waterknelpunten, zoals overlastgevend overstorten. Muskusrattenbeheer

Hoe wordt dit in de praktijk voorzien? Gaan we gemeenten actief benaderen als we knelpunten vermoeden? Komt er een loket?

Beleidsvraag

p.14 (VVD) We zoeken naar innovatieve manieren om ons doel te bereiken (zoals tuinders zelf waterkwaliteit laten meten en ketenaanpak met retail en banken).

Over deze laatste twee voorbeelden: zou dit bijvoorbeeld betekenen dat tuinders geen lening meer zouden kunnen krijgen als ze bron van verontreiniging blijken te zijn?

Nee. Toelichting; pilot zelf meten door tuinders is om het waterbewustzijn te vergroten en bijvoorbeeld on the way to planet proof is een certificeringen model

p.14 (VVD) We stellen een strategie op voor de omgang met microverontreinigingen, waaronder PFAS, microplastics en medicijnresten.

Wanneer kan de VV die verwachten?

Strategie mbt microverontreinigingen wordt gemaakt, gereed medio 2020

p.15 (PvdA) Kwaliteit zwemwater. De streefwaarde is hier dat er geen locatie is met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken. Maar die halen we in 2019 al, dus er is niet van verdere verbetering sprake. Zou voorstelbaar zijn de ambitie aan te scherpen tot een negatief zwemadvies van bijvoorbeeld 2 weken of 1 week, of 2 weken maar 1 week in de schoolvakanties? Zou dat tot grote (wellicht onevenredige) kosten leiden? Hierover graag meer info, zodat een gesprek kan plaatsvinden over de kosten/baten van een ambitieuzer aanpak.

p.15 (PvdA) Hebben wij zicht op de kosten per M3 wateraanvoer via Brielse Meer, KWA en SCHOON?

De kosten per m3 zijn lastig te bepalen, want de kosten bestaan voor een groot deel uit standaardkosten voor onderhoud, de energiekosten voor het pompen en de kosten gemoeid met het waterakkoord. Om toch een orde grootte antwoord te geven is er teruggerekend naar

jaarlijkse kosten, circa € 150k, en gemiddeld verbruik hetgeen neerkomt op circa € 0,50 per 100m³. Let op: sterk afhankelijk van hoeveelheid water dat we verpompen.

p.15 (VVD) Zwemwater

Hoe vaak wordt er negatief zwemadvies (minder dan drie weken) gegeven?

Afgelopen jaar alleen plas Delftse Hout en met het gebruik van waterstofperoxide was dit binnen enkele dagen weer onder controle.

p.15 (VVD) Prestatie-indicator zwemwaterkwaliteit

Hoe realistisch is het dat deze wordt gehaald?

Voor blauwalg is de PI realistisch. In de plassen waar we maatregelen hebben genomen streven we naar minder dan 3 weken een negatief zwemadvies en dat hebben we in 2019 net gehaald.

p.16 (PvdA) Er zijn geen kosten geraamd voor Internationaal. Betekent dit dat we hier niets aan doen, of dat de kosten in andere posten terecht zijn gekomen?

Delfland investeert internationaal met kennis en menskracht. De kosten hiervoor bestaan uit mensuren en out-of-pocketkosten. De mensuren worden niet apart begroot; dit vindt plaats binnen de bestaande formatie. De out-of-pocketkosten worden gedekt uit het budget Strategie. Afhankelijk van het project wordt een deel van de gemaakte kosten vergoed (er zijn dus ook inkomsten op Internationaal). Meer informatie in de informatieve brief aan de VV over Delfland en de Blue Deal (datum: 11-2-2019; kenmerk 1384419; behandeld in de commissie BOB d.d. 23-4-2019; dossier 1161). De netto kosten voor buitenland-activiteiten Delfland in 2017 bedroegen circa € 102.000. Dit is behandeld in de commissie BOB d.d. 24-4-2018 (dossier 662). In 2018 waren de netto kosten circa € 108.000

p.16 (VVD) Eerste tabel, gehele rij 6: Internationaal

Er zijn geen kosten voor het internationale beleid begroot. Is er een mogelijkheid om internationale activiteiten kostenneutraal uit te voeren? Dus kunnen we internationaal actief zijn zonder dat het netto geld kost?

Delfland investeert internationaal met kennis en menskracht. De kosten hiervoor bestaan uit mensuren en out-of-pocketkosten. De mensuren worden niet apart begroot; dit vindt plaats binnen de bestaande formatie. De out-of-pocketkosten worden gedekt uit het budget Strategie. Afhankelijk van het project wordt een deel van de gemaakte kosten vergoed (er zijn dus ook inkomsten op Internationaal).

WATERKWANTITEIT

p.7 (VVD) De gevolgen van bodemdaling worden in kaart gebracht evenals mogelijke aanpassingen in peilbeheersing en/of vergunningverlening. 1. Worden deze gevolgen en mogelijke aanpassingen in kaart gebracht in samenwerking met andere organisaties?

2. Wanneer is dit in kaart brengen afgerond?

We verwachten dit in 2021 te hebben opdat we de bodemdalingstrategie kunnen actualiseren.

p.17 (PvdA) Het doel is dat in 2021 het watersysteem zo is ingericht dat in het beheersgebied kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Dat klinkt een beetje gek, want dat kan nu ook al. Is niet voorstelbaar hier een scherper doel te formuleren?

In de zin erop volgend wordt de link gelegd met de normering vanuit de provincie. Dit maakt het o.i. een stuk scherper.

p.17 (VVD) In 2020 vindt meer onderhoud plaats dan in 2019. Tevens moet een aantal grote reparaties plaatsvinden. Hoe komt het dat er in 2020 meer onderhoud en reparaties nodig zijn? Is er een achterstand op het onderhoudsschema?

We hebben tegenwoordig een lange termijn assetplanning, een meerjaren onderhouds-planning, en die is onder andere gebaseerd op wanneer onderhoud nodig is. We hebben gekeken hoe oud elk object is en vandaaruit doorgerekend wanneer onderhoud nodig. In het verleden zijn rond de eeuwwisseling, vanwege de overlast eind vorige eeuw, veel nieuwe objecten aangelegd. En die komen nu aan de beurt voor groot onderhoud. Keurig volgens planning. En afgelopen jaren is gebleken dat we iets achterlopen, dat is met de lange termijn assetplanning inzichtelijk geworden.

p.18 (AWP) Klimaatadaptatie & hemelwater

Hier wordt o.a. ingezet op stimulering van de rainlevl. Eind 2018 was 100 ha glas aangesloten. Hoeveel ha is daar in 2019 bijgekomen en wat is de ambitie om eind 2020 aangesloten te hebben?

We verwachten 1 jan 2020 135 ha aangesloten glas te hebben; we staan nu (1 okt 2019) op 114 ha. De ambitie voor 1 jan 2021 is 200 ha.

p.18 (CDA) KNMI komt in 2021 met nieuwe klimaatscenario's. Houden we nu al een reserve aan om daar straks op te anticiperen?

We hebben recent begrepen dat de KNMI-scenario's in 2023 gereedkomen. We hebben inderdaad nu al een reserve opgebouwd t.o.v. de huidige scenario's. We zitten op de zogenaamde 98,5 % en dat is meer dan de streefwaarde voor komend jaar. Tegelijkertijd zijn we bezig met de actualisatie van de strategie Wateroverlast waarin mee we kansen die zich voordoen vooruitlopend op de nieuwe klimaatscenario's kunnen pakken. Daarover wordt u komende periode geïnformeerd en bevraagd.

p.18 (PvdA) Met de PvdA-fractie was besproken dat gezocht zou worden naar meer integraler PI's voor klimaatadaptatie. Hoe staat het met de voortgang hiervan en wanneer kunnen we een voorstel tegemoet zien?

In najaar 2020 wordt hieraan gewerkt en volgt een nadere planning.

p.18 (VVD) Innovatief project COASTER. Wat zijn de kosten voor dit project?

Circa € 80.000 voor 2019 en 2020

p.18 (VVD) Exploitatie Waterkwantiteit

De kosten nemen eerst toe maar daarna weer af richting 2024. Waarom?

Met de balansverkortings is gekozen om bijdrage aan immateriële activa ten laste te laten komen van de exploitatie. Komende 2 jaar geldt dat voor de bijdrage aan de aanleg van het Molenvlietpark en dat gaat over in totaal ca. € 3,5 mln. en nog wat kleinere bijdragen.

WATERKETEN

p.17 (VVD) Hiervoor gaan we masterplannen opstellen met verschillende scenario's. Wanneer krijgen we die masterplannen te zien?

In het voorjaar 2020 worden de Masterplannen van de zuiveringen van de Nieuwe Waterweg en De Groote Lucht opgeleverd. De besluitvorming wordt hierover ook in 2020 voorgelegd aan het bestuur. We starten vervolgens met de masterplannen voor de overige zuiveringen en de transportinfrastructuur. Deze komen na 2020.

p.19 Met de begroting is een investeringsplan voor de vervangingsinvesteringen vastgesteld. Deze projecten volgen uit de lange termijn assetplanning.

p.21 (PvdA) Aangekondigd wordt dat in 2020 verschillende scenario's onderzocht en afgewogen over de waterketen en waterzuivering. Dat klinkt heel verstandig. Blz. 21 geeft voorbeelden van vragen die daarbij aan de orde zullen komen. Horen hier varianten van eigendomsverhoudingen niet bij? (voor de PvdA-fractie is zeker niet vanzelfsprekend dat een PPS hier de best mogelijke aanpak is). Als dat nog niet het voornemen is, zou het denkbaar zijn dit ook aan de scenario's toe te voegen?

We brengen toekomstige modellen voor de besturing en het beheer van de waterketen in beeld om voorbereid te zijn op het aflopen van het PPS-contract in 2033. Daarbij worden ook andere modellen beschouwd dan een PPS-model en wordt niet alleen de scope van het huidige PPS-contract beschouwd maar modellen voor de gehele waterketen. De kosten voor PPS zijn in de begroting als volgt:

Programma Waterketen	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Transporteren, zuiveren en slibverwerking	86.246	88.882	90.897	90.941	90.756	91.071
Waarvan PPS	37.484	38.177	39.514	39.582	40.282	42.682

p.21 (VVD) Activiteiten 2020: 'We bereiden ons voor op nieuwe ambities en uitdagingen die op de waterketen en de organisatie afkomen.' 'We bereiden besluitvorming voor en sparen voor toekomstige investeringen.' Dit is allesomvattend en zegt niet zoveel. Wat kunnen wanneer verwachten?

. In het voorjaar 2020 worden de Masterplannen van de zuiveringen van de Nieuwe Waterweg en De Groote Lucht opgeleverd. De besluitvorming wordt hierover ook in 2020 voorgelegd aan het bestuur. We starten vervolgens met de masterplannen voor de overige zuiveringen en de transportinfrastructuur. Deze komen na 2020.

p.21 (VVD) We zoeken samen met andere stakeholders naar oplossingen. Oplossingen waarvoor? Welke stakeholders?

Oplossingen om de doelmatigheid en duurzaamheid van de waterketen te vergroten en de infrastructuur aan te passen zodat de waterketen toekomstbestendig blijft. Onze stakeholders zijn de gemeenten en drinkwaterbedrijven in ons gebied en onze PPS-partner.

p.21(PvdA) Het doel is dat Delfland in 2025 energieneutraal is en in 2050 klimaatneutraal. Kan uitgelegd wordt waarom het 25 jaar duurt om van het ene tot het andere te komen? Immers, als Delfland in 2025 energieneutraliteit koppelt aan een grote mate van inzet van hernieuwbare energie en het kabinet van plan is in 2030 al 70% van de elektriciteit hernieuwbaar – dus klimaatneutraal – op te wekken, dan hoeft die volgende stap toch geen 25 jaar te duren?

Klimaatneutraal is veel meer dan alleen een hernieuwbare energievoorziening. We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (geen uitstoot broeikasgassen meer). Denk daarbij ook aan de inkoop van computer, kantoorartikelen enz., woon- werkverkeer, dienstreizen, het afvangen van CO₂ in het zuiveringsproces, CO₂ vrij bouwen van gemalen en installaties enz. Wij kijken bij klimaatneutraal ook naar het zo optimaal mogelijk inzetten van hernieuwbare grondstoffen. Denk daarbij aan het hergebruik van maaisel en bagger, het verminderen van chemicaliën gebruik in het zuiveringsproces, het terugwinnen van grondstoffen uit de afvalwaterketen, het optimaal benutten van het zoete water enz. Of we uiteindelijk 25 jaar nodig hebben om die doelstelling te realiseren zal de tijd uitwijzen.

p.21 (VVD) Prestatie-indicator circulair

Is het haalbaar om van 20% naar 50% naar 90% in drie jaar tijd? Zijn er überhaupt voldoende nieuwe contracten af te sluiten om die percentages te halen?

Het is zeker mogelijk om in de drie jaar tijd (veel) meer aandacht te hebben voor duurzaam en circulariteit in aanbestedingen/opdrachten en dit dan ook mee te nemen in de te verstrekken opdrachten. Het percentage slaat op het aantal opdrachten die in het betreffende jaar worden verstrekt en is dus geen percentage van het totaal aantal lopende en nieuwe opdrachten. Een mooie opsteker hierbij is dat Delfland over de opdrachten verstrekt in 2018 bij de top 25 van meest duurzame publieke organisaties hoort

(<https://www.bouwendnederland.nl/nieuws/19309525/bouwend-nederland-roept-provincie-noordbrabant-uit-tot-meest-duurzame-publieke-opdrachtgever>)

p.21. (VVD) We streven ernaar vanaf 2023 alle opdrachten van Delfland (inkoop en bouw) circulair uit te vragen conform het Grondstoffenakkoord, de transitieagenda voor de Bouw. Circulair uitvoeren kost nu nog meer geld dan niet-circulair inkopen en bouwen. Betekent dit dat we de facto meer betalen voor dezelfde inkoop en bouw, of dat we voor hetzelfde geld minder inkopen en minder bouwen?

De stelling dat circulair uitvoeren meer geld kost dan niet circulair delen wij niet. Dit is heel erg afhankelijk van type werk, soort uitvraag, mate van circulariteit. Projecten waar circulair goedkoper is dan niet-circulair zijn bijvoorbeeld de renovaties van gemalen, waar zoveel als mogelijk wordt hergebruikt. Dit is goedkoper dan nieuwbouw. Per project/opdracht zal een afweging gemaakt moeten worden. We streven ernaar om alle opdrachten in 2023 circulair uit te vragen.

p.21 (WN) prestatie indicator opdrachten met duurzame/circulaire ambitie: stijgt naar 100% in 2023, dat ik oké, maar de streefwaarde voor 2020 is met 20% wel erg laag. Is dat echt het hoogst haalbare? En is de stap van 20 naar 50% in 2021 niet wat groot?

Dit is een kwestie van PI realistisch maken en meten.

p.22 (AWP) Energie- en klimaatneutraal

- We werken aan reductie van de bij Delfland vrijkomende broeikasgassen om de uitstoot tot een minimum te beperken. Het restant aan broeikasgas compenseren we volledig. We hanteren de CO₂-prestatieladder en bijhorende ketenbenadering, die ook kijkt naar indirecte emissies uit transport en productie van ingekochte en gebruikte materialen. Deze methode vertaalt de emissie van andere broeikasgassen, zoals methaan en lachgas, naar CO₂-emissies. De scope van de CO₂-voetafdruk is dus breder dan het eigen energiegebruik.

Wordt hierin ook de vrijkomende CO2 door verbranding van het Delflandse slib bij HVC meegenomen ?

Nee. In de CO2-prestatieladder richten wij ons nu alleen op eigen CO2 uitstoot (scope 1 en 2 genoemd), Scope 3 (indirecte uitstoot van CO2, veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van een andere organisatie. Het betreft dan uitstoot door bronnen die niet in het bezit zijn van de eigen organisatie en waar ze ook geen directe invloed op kan uitoefenen, waar ook HVC onder valt) brengen we nu nog niet in beeld, maar bij de verdere ontwikkeling van de CO2 prestatieladder binnen Delfland zijn we wel van plan om deze in beeld te gaan brengen.

p.22 (AWP) Exploitatie Waterketen

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging zijn: Voorgenomen tariefstijging zuiveringsheffing Hollandse Delta; Hoe kan dat?

Wij innen in Rotterdam van zo'n 65.000 mensen de zuiveringsheffing (Delflands tarief). Hollandse Delta zuivert voor ons dit water voor het tarief van Hollandse Delta. De verhoging van hun tarief betekent voor ons tot de kosten stijging.

p.22 (PvdA) Een grote toename in de kosten voor investeringen Waterketen, bijna verviervoudiging. Dit wordt mij uit de toelichting niet duidelijk.

De toename betreft de Zoetwaterfabriek, Groot onderhoud en projecten volgend uit de masterplannen.

p.22 (VVD) Versterking van de organisatie ter voorbereiding op grote investeringen.

Hoe moet dit geïnterpreteerd worden? Hoeveel is hiervoor gereserveerd? Meer fte? Meer zuiveringscapaciteit?

Voor voorbereiding, begeleiding en aansturing van de vervangingsopgaven en de investeringsprojecten (strategische investeringsplanning) die uit de masterplannen volgen, dient de organisatie versterkt te worden. Er is in 2020 € 0,4 mln. in de begroting opgenomen ten behoeve van extra menskracht.

p.22 (PvdA) Wat is de specificatie van verwachte investeringsuitgaven 2021?

In totaal is € 9,5 mln. opgenomen onderverdeeld naar: Vervangingsinvesteringen zuivering technische werken € 4,7 mln., Zoetwaterfabriek DGL € 2,75 mln., Capaciteit elektrische installatie DGL, 1,8 mln. en omlegging Blankenburgtunnel € 0,25 mln.

p.22. (VVD) Investeringsuitgaven Waterketen

Waar worden de investeringsuitgaven aan uitgegeven?

Voor 2020 zijn fasen in de volgende projecten gepland: Waterharmonica, Zoetwaterfabriek De Groote Lucht en aan Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren (zie p.36 Begroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2024).

p.22. (VVD) Eerste tabel, zesde kolom, derde rij, de raming voor samenwerking in de waterketen 2023. Waarom is de raming voor 2023 (0,9 mln.) lager dan de ramingen voor alle andere jaren (1 mln.)?

De kosten liggen rond € 0,95 miljoen. In 2022 eindigt het project ontsluiting gegevens t.b.v. het informatieportaal. Daardoor komt het bedrag in 2023 onder € 0,95 miljoen en wordt afgerond op € 0,9 miljoen. Er is sprake van enige stijging in de kosten waardoor het bedrag in 2024 weer boven € 0,95 miljoen uitkomt en wordt afgerond op € 1,0 miljoen.

ORGANISATIE EN BESTUUR

p.5. (VVD) Onze aanpak is ambitieus en pragmatisch en is gebaseerd op samenwerking: we gaan ervanuit dat we het niet alleen kunnen. We moeten en willen met elkaar aan de slag. Is er een stakeholders management en de concretisering daarvan in de praktijk?

Stakeholdermanagement is onderdeel van Strategisch Omgevingsmanagement, een manier van werken die Delfland in de praktijk toepast, onder andere bij planvormingsprojecten, maar ook bij de (voorbereiding van de) uitvoering.

p.23 (AWP) Prestatie-indicator TRCF

In de TRCF worden de volgende meldingen opgenomen: EHBO, gering letsel, doktersbehandeling, verzuim en dodelijk ongeval. Hoe komt het cijfer van 18, 12 of 5 tot stand? Zit er een weging in zwaarte van het ongeval? De genoemde ongevallen zijn het spreekwoordelijke topje van de ijsberg. Daaronder zitten een veelvoud aan gevaarlijke situaties die net goed aflopen. Worden (potentieel)gevaarlijke situaties ook gemeld/geregistreerd om daaruit lering te trekken en echte ongevallen te voorkomen?

Nee, er zit geen weging in. De uitkomst van een incident (een goed verhaal op een verjaardag of ernstig letsel) is bijna altijd een kwestie van geluk of toeval. Waar bijvoorbeeld de een van een ladder valt en wegkomt met een gekneusde enkel, loopt een ander een dwarslaesie op.

Ja, die worden ook gemeld om van te leren. Maar ook hier is nog steeds sprake van ondermelding; er gebeurt meer dan daadwerkelijk gemeld wordt. Ook dat heeft onze aandacht. Ondermelding bij de meldingen die in de TRCF zitten is waarschijnlijk minder (omdat het vaak heel duidelijk is), al zal niet elk 'pleisterincident' gemeld worden.

Naar mate de ondermelding kleiner is, zal de TRCF een betere weerspiegeling zijn van de veiligheidsprestaties. Al blijft het natuurlijk een 'lagging' indicator. Het zegt alleen iets over de uitkomst, niets over preventie.

p.23. (VVD) Eerste tabel, streefwaarden TRCF voor 2019 en 2020

De streefwaarde voor 2020 is minder dan een derde dan die voor 2019. Wat is er veranderd? Is er nieuw beleid? Nieuwe systematiek van registeren of berekenen? Betekent dit dat er daadwerkelijk veel minder ongelukken gebeurd zijn? Hoe kan dat?

p.23 (WN) Hoe haalbaar en realistisch is de sprong van 18 (in 2019) naar 5 (in 2020) bij de "Total Recordable Case Frequency" ?

De sprong naar 5 past bij de ambitieverklaring Veilig werken die in 2019 is vastgesteld.

p. 23 (WN) TRCF meet o.a. Arbeidsongevallen. Is er ook een instrument om sociale veiligheid te meten? (Bijvoorbeeld dat mensen zich veilig voelen om te zijn wie ze zijn, of zich vrij te kunnen uiten?)

Ja, in het Medewerkersonderzoek (1x per 2 jaar)

p.23 (AWP) Prestatie indicator Medewerkersmotivatie 7,5 vanaf 2022.

Delfland is een taakorganisatie voor burgers en bedrijven. Kan hier ook een PI worden opgenomen voor 'klanttevredenheid' van burgers en bedrijven?

Ja, een PI is mogelijk. Daar werken we aan. Belangrijke input daarvoor is het Klanttevredenheidsonderzoek (KTO) dat wij in het najaar doen. Daarnaast nemen we ook de Servicenormen mee. Wij verwachten dat we in de loop van 2020 een PI kunnen opstellen. Het KTO van dit najaar vormt daar een 0-meting

p.23 (VVD) Medewerkerstevredenheid

Als er alleen gemeten wordt in 2019, 2021, 2023 hoe kan het dat de waar van de PI dan verschillend is tussen 2021 en 2022?

Medewerkersmotivatie: dit is scherp opgemerkt. Deze waarde in 2022 dient dan gelijk te zijn aan die van 2021. Aangezien we geen meting doen in 2022 heeft het ook geen zin om daar een ander getal als waarde neer te zetten t.o.v. 2021.

p.23 (VVD) Innovatiefonds

Wie is de portefeuillehouder voor het investeringsfonds

VV stelt met de begroting jaarlijks het budget vast, Piet Hein Daverveldt is portefeuillehouder.

p.23 (VVD) Innovatiefonds

Kunnen externe partijen hier aanspraak op maken of is het voor eigen projecten?

Het innovatiefonds is een instrument om innovaties te kunnen realiseren. Veel van deze innovaties worden uit de markt en kennisinstituten gehaald (bv. startups van de TU), maar zijn altijd gekoppeld aan het belang van Delfland. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde innovatielunches waar de bedrijven hun idee pitchten en er gezamenlijk gezocht wordt naar de raakvlakken met het werk van Delfland.

Een ander deel van de innovaties komt uit ideeën van eigen medewerkers.

p.23 (AWP) Organisatie en bestuur.

Onder activiteiten 2020 staat dat ingezet wordt op een professionele veiligheidscultuur. Wat verstaat u daar onder en waar bevindt dat niveau zich op de tredes van de veiligheidsladder (trede 1 pathologisch – 2 reactief -3 berekenend – 4 proactief – 5 Vooruitstrevend

Samenspel streeft naar een professionele veiligheidscultuur, dat begint bij trede 4 van de veiligheidscultuurladder. Dit betekent onder meer dat veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de lijnorganisatie en de medewerkers is, en dat veiligheid, gezondheid en milieu continue worden verbeterd op basis van een werkende plan-do-check-act cyclus (een managementsysteem). Het managementsysteem is tevens een van de belangrijke onderdelen uit de ambitieverklaring

p.23 (AWP) Digitalisering en digitale transformatie

Onder activiteiten 2020 m.b.t. digitale transformatie geeft u aan dat burgers en bedrijven digitale informatie kunnen aanleveren, schouwen met drones en inzet van sensoren. Ervaring bij andere bedrijven leert dat verwerking van de massale data-dump tot betrouwbare en bruikbare informatie extra personele inzet vergt van daarvoor gekwalificeerd personeel. Is dat personeel binnen Delfland beschikbaar en is er in de begroting ruimte gereserveerd voor voldoende formatie?

Voor digitale transformatie geldt dat we de komende twee jaar extra formatie hebben opgenomen (2fte data science) en financiële ruimte om te experimenteren met nieuwe technieken. Na twee jaar is er een duidelijker beeld wat voor de langere termijn nodig is. Dit wordt tegen die tijd in de begroting opgevoerd.

p.23 (WN) Sturing vanuit de keten.... over welke keten gaat dit?

Bedoeld wordt de ketenbenadering.

p.23 Streefwaarde PI medewerkersmotivatie 2022 is 7,5. Deze streefwaarde is gelijk aan die in het jaar 2021 omdat eens per twee jaar wordt gemeten (2019,2021,2023).

p.24 (PvdA) Organisatie en bestuur. In de begroting staat weinig concreets over handhaving. We werken veel samen (p.13) en hebben een PI voor de termijn van vergunningen (blz 24). Dat is allemaal prima. Maar wat we nu precies denken te bereiken met handhaving (afgezien van 1.750 terugkoppelingen na controles) wordt niet vermeld. Kan daar meer informatie over verschaft worden? Waar handhaven we meer en minder, wat levert dat op en is daar ruimte voor verbetering? Zou het ook voorstelbaar zijn daar een PI voor formuleren?

p.24 (VVD) Digitalisering & digitale transformatie (doel 3)

Wat zijn de relevante wet- en regelgeving met betrekking tot informatie

Wet hergebruik van overheidsdata (Open data), Nederlandse implementatie wet EG-richtlijn infrastructuur ruimtelijke informatie (INSPIRE), Wet informatie-wisseling ondergrondse netwerken (WION/WIBON), Omgevingswet (gelijke informatiepositie burgers, bedrijven en bevoegd gezag), Wet Open Overheid / Wet Openbaarheid van Bestuur, Wet Digitale Overheid (DigiD, eHerkenning), Wet basisregistraties, Archiefwet/ duurzaamheid toegankelijkheid, Algemene verordening persoonsgegevens (AVG), Baseline Informatieveiligheid op Orde (BIO - feitelijk geen wet, wel een normen kader), Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen

p.24 (VVD) Communicatie

Met welke externe partijen wordt er op dit terrein samengewerkt?

Op het gebied van crisisbeheersing werken we samen met:

- gemeenten
- veiligheidsregio's Haaglanden en Rotterdam Rijnmond
- andere waterschappen in Unie verband en in Regio West met de waterschappen (Rijnland, HHSK, AGV/waternet/ Hollandse Delta, Scheldestromen en Delfland)
- Rijkswaterstaat : 1 landelijk via het WMCN (watermanagementcentrum Nederland) en
- 2. Regionaal met RWS West Zuid
- Provincie Zuid Holland
- Defensie

Op het gebied van communicatie werken we samen met gemeenten en Provincie, en in Unieverband met andere waterschappen. Ook kan – bij gelegenheid- samenwerking met andere stakeholders plaatsvinden (denk aan scholen, bedrijven etc.)

p.24 (VVD) Door de complexiteit van een deel van de vergunningaanvragen en handhavingsacties is de termijn soms niet haalbaar.

Is het mogelijk de prestatie-indicatoren op te delen in een indicator voor eenvoudige en een voor complexe vergunningsaanvragen/handhavingsacties? Zo ja, dan graag ontvangen we ze graag.

De complexiteit is variabel door wisselende belangen, maatschappelijke behoefte en de verkenning van kansen die zich voordoen in het gebied. Dat is veelal projectmatig en niet te vatten in een KPI

FINANCIËN

p.26 (PvdA) Kan toegelicht worden waarom de vrije kasstroom in 2023 zo snel afneemt (van 22,8 naar 4,2 mln.)?

Betreft de verplichte aflossing in 2023 van een fixe lening van € 20 miljoen.

p.26 (VVD) Ten slotte zetten we in op een voortvarende invoering van de Wet aanpassing beslagvrije voet en nemen we actief deel aan de landelijke discussie over herziening van het belastingstelsel.

Het uitvoeren van de nieuwe beslagvrije voet is iets wat de Regionale Belasting Groep doet, toch? Dat is nieuwe wetgeving waaraan de uitvoering moet voldoen, wat door RBG gebeurt. Welke rol heeft Delfland daarin?

Delfland monitort dat De RBG voldoet aan de wettelijke eisen.

p.27. (VVD) Beheer vastgoed: Welke strategie en visie is er voor aankoop en verkoop?

Voor de aankoop en verkoop van vastgoed is beleid vastgesteld: Nota grondverwerving bij projecten, Beleidsnotitie gebruik percelen van Delfland, Nota dienstwoningen, Beleid cultuurhistorisch vastgoed.

p.27. (VVD) Begroting voor financiële producten 2019 en 2020

Wat verklaart het grote verschil tussen de bedragen voor 2019 (4,5mln) en 2020 (2,4mln)?

Dit betreft met name de verwachte opbrengst wegens verkoop onroerend goed. In 2020 € 1,75 miljoen en vanaf 2021 structureel € 0,75 miljoen.

p.27 Opbrengsten algemene dekkingsmiddelen is -231,4 en daarmee in lijn met p.8

ALGEMEEN (H.11 en verder)

p.28 (Bedrijven) tabel exploitatierekening:

Aantal posten vertonen een significant verschil met begroting 2019. De volgende verschillen graag toelichten: Personeel van derden, Energie, Onderhoud derden, Overige diensten derden, Bijdrage aan openbare lichamen.

Personeel van derden: Dit betreft de verwachte inhuur ten behoeve van piekbelasting en is teruggebracht naar € 0,8 mln.

Energie: De stijging van de energiekosten betreft met name de verhoging van de energiebelasting en de inkoop van groene energie.

Onderhoud derden: Dit betreft een zogenaamde technische wijziging. Met ingang van 2020 worden diverse onderhoudskosten begroot onder een andere kostengroep. De kostengroep 040310 is met eenzelfde bedrag verlaagd.

Overige diensten derden: Dit is grotendeels de financiële vertaling van nieuwe ambities en de voortzetting van beleid dat niet was doorbegroot na 2019. Daarnaast betreft het een technische wijziging van € 0,7 mln. (zie hierboven).

Bijdrage aan openbare lichamen: Dit betreft met name de bijdrage Molenvlietpark welke moet worden beschouwd als immateriële activa en daardoor ten laste van de exploitatie in 2020 en 2021 moet worden gebracht.

Hoe wordt de post Waterschapsbelasting (240,8 mln) berekend?

De waterschapsbelastingen worden hier 'bruto' gepresenteerd en vastgesteld door de arealen te vermenigvuldigen met de tarieven. Aansluitend wordt oninbaar/kwijtschelding weergegeven (- € 7,2 mln.) resulterend in netto waterschapsbelasting (€ 233,6 mln.) exclusief overige opbrengsten leges en precario (zie p.8).

WS GEBOUWD HJ - 850110	-38.731.000
WS INGEZETEN HJ - 850210	-64.207.000
ws ingezetenen oninbaar - 850250	976.000
WS ONGEBOUWD HJ - 850310	-1.327.000
ws ongebouwd wegen hj - 850330	-2.059.000
DIRECTE LOZING BEDRIJVEN - 850520	-37.000

ZH BEDRIJVEN HJ - 850610	-27.629.000
zh bedrijven oninbaar - 850650	309.000
ZH HUISHOUDENS HJ - 850710	-110.312.000
zh huishoudens oninbaar - 850750	2.188.000
	-240.829.000

p.28 (CDA) betreffende Exploitatierkening, 040303 Energie

In 2019 staat energiekosten voor 2,5 in de begroting. Voor 2020 en de jaren daarna wordt het bedrag met 72% verhoogd tot 4,3. Waardoor wordt die verhoging veroorzaakt?

De stijging van de energiekosten betreft met name de verhoging van de energiebelasting en de inkoop van groene energie.

p.28 (PvdA) Kan toegelicht worden waarom de leasebetalingen operational lease zo toenemen? Welke financiële voordelen heeft dit?

De kosten leasebetalingen operational lease hebben hoofdzakelijk betrekking op de dienstverleningsvergoeding aan Delfluent i.v.m. de PPS. De jaarlijkse toename van de dienstverleningsvergoeding komt overwegend door de verwachte stijging van de indexcijfers.

p.28 (VVD) Kosten voor energie. Waarom begroten we vanaf 2020 bijna de helft meer voor energie, terwijl dit in de jaren daarvoor rond de 2,5 miljoen zat? Hoe is dat verschil te verklaren?

De stijging van de energiekosten betreft met name de verhoging van de energiebelasting en de inkoop van groene energie.

p.28 (VVD) Kosten voor onderhoud derden vanaf 2020.

Waarom wordt hiervoor vanaf 2020 (+/-0,7mln euro) voor begroot?

Dit betreft een zogenaamde technische wijziging. Met ingang van 2020 worden diverse onderhoudskosten begroot onder een andere kostengroep. De kostengroep 040310 is met eenzelfde bedrag verlaagd

p. 28 (CDA) betreffende Exploitatierkening, 040403 Bijdragen aan openbare lichamen

In 2019 staat aan bijdragen 0,7 in de begroting. Voor 2020 wordt het bedrag met meer dan 100% verhoogd tot 1,5 en in 2021 met meer dan 400% ten opzichte van 2019! Na 2021 wordt weer 0,7 gereserveerd. Wat zijn de oorzaken hiervan?

Dit betreft met name de bijdrage Molenvlietpark dat wordt beschouwd als immateriële actief en daardoor ten laste van de exploitatie in 2020 en 2021 wordt gebracht.

p.28. (VVD) Kosten voor bijdragen aan openbare lichamen in 2020 en 2021.

Waarom stijgt het begrote bedrag met ongeveer 6,7 mln.?

Dit betreft met name de bijdrage Molenvlietpark dat wordt beschouwd als immateriële actief en daardoor ten laste van de exploitatie in 2020 en 2021 wordt gebracht.

p. 28 (CDA) betreffende Verkoop goederen, 080303

Vraag/ opmerking: Tot en met 2019 is blijkbaar niets verkocht. In 2020 wordt waarschijnlijk voor 2,7 verkocht, daarna 2,0. Wat wordt er verkocht en waarom in 2020 hoger dan de jaren erna.

Dit zijn de verwachte opbrengsten uit verkoop van onroerend goed en grond. Op basis van de realisatie over voorgaande jaren is een structureel bedrag van € 0,75 miljoen reëel om op te nemen. Daarnaast wordt op basis van de voorlopige taxaties en afspraken in 2020 een extra opbrengst verwacht van € 1 miljoen.

p.28. (VVD) Kosten voor verkoop van grond

1. Waarom zijn de kosten in 2020 hoger dan in het jaar ervoor?
2. Waarom blijven hiervoor kosten geraamd, terwijl dit in de jaren ervoor niet het geval was?
3. Waar bestaan deze kosten uit? Valt hier ook verkoop van vastgoed onder?

Dit zijn de verwachte opbrengsten uit verkoop van onroerend goed en grond. Op basis van de realisatie over voorgaande jaren is een structureel bedrag van € 0,75 miljoen reëel om op te nemen. Daarnaast wordt op basis van de voorlopige taxaties en afspraken in 2020 een extra opbrengst verwacht van € 1 miljoen. Eerder werd voor de verkoop van vastgoed geen post in de begroting opgenomen (en opbrengsten dus niet begroot).

p.29 Wat is het verschil in het op p.29 gepresenteerde cijfer Financiën en algemene dekkingsmiddelen (-221,5 mln.) met het in de tabel op pag. 8 gepresenteerde cijfer (233,6)?

Aansluiting Bedragen in € miljoen)	Begroting 2020
Opbrengsten watersysteem en zuiveren	233,6
Opbrengsten leges	1,0
Algemene dekkingsmiddelen (p.8)	234,6
Kosten Financiën	13,7
Ambtelijke stelpost	-2,9
Toepassing kostenverdeling naar taken *)	2,3
Financiën en algemene dekkingsmiddelen (p.29)	221,5

*) Om de kosten per taak vast te stellen wordt de nota Kostenverdeling toegepast. De kosten voor 'overhead' worden vastgesteld en onttrokken (met name bij Organisatie en bestuur), in totaal € 27,6 miljoen. Vervolgens worden deze kosten op basis van kosten en urenaandelen gealloceerd (€ 2,3 miljoen aan Financiën).

p.29 (VVD) Het aantal vervuilingseenheden (v.e.) voor woonruimten sluit in grote lijnen aan op de prognoses voor het aantal huishoudens (stijging gemiddeld 1,0% per jaar).

Er wordt uitgegaan van een stijging van 1% huishoudens per jaar. Wat gebeurt er als er door stikstofmaatregelen minder huizen gebouwd worden? Welke invloed heeft dit op de zuiveringsheffing die opgehaald wordt en de uitvoering van beleid? En de andere kant op: wat gebeurt er als er veel meer huizen gebouwd gaan worden en dus meer huishoudens aangesloten worden?

Minder woningen betekent in het algemeen minder ingezetenen en navenant minder v.e.. => Derving opbrengsten watersysteemheffing (Ingezeten, Gebouwd) en zuiveringsheffing (v.e.). Meer woningen hebben een tegengesteld effect.

p.30 (VVD) Op grond van de kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsuitkering komen rond 57.000 huishoudens (11% van het totaal) in aanmerking voor kwijtschelding

Wat zouden de gevolgen voor uitvoeringskosten en opgehaalde belasting zijn als ook de kwijtschelding voor de watersysteemheffing afgeschaft wordt?

(Gefaseerde) Afschaffing vereist projectkosten om het te realiseren. Als het projectresultaat vergelijkbaar is als bij zuiveringsheffing dan leidt het uiteindelijk tot een opbrengstenstijging van circa € 4,5 mln. (90% van huidige derving).

p.31 (AWP) Is onderzocht of met een aanpassing van de kostentoedeling het mogelijk is om de daling van -0,6% tegen te gaan (d.w.z. op nul te brengen)? Wat kwam daaruit, consequenties voor andere tarieven, andere opties?

Dat is nu niet verder onderzocht. De nota Kostenverdeling en de Kostentoedelingsverordening worden in 2020 geactualiseerd.

p.31 (PvdA) Er lijkt iets aan de hand met de raming van de WOZ. De WOZ stijgt gemiddeld met 5,8%, maar daarachter gaat een stijging van woningen van 9% en van niet-woningen van 2% schuil. In de belastingtarieven wordt voor de WOZ stijging gecorrigeerd. Maar gebeurt dat wel apart voor woningen en niet-woningen? Welke reden is er voor het verschil in belasting voor woningen (die gelijk blijven of stijgen) en bedrijfspanden (die dalen)? Is dit wel een correcte vertaling van de afspraak dat de belastingtarieven niet zouden stijgen – voor woningeigenaren doen ze dat nu wel? Is voorstelbaar dat alle stijgingen op nul uitkomen en zo ja, hoe?

Het tarief voor Gebouwd wordt gecorrigeerd voor de samengestelde stijging in WOZ. Zo houden we bij het bepalen van het tarief rekening met de totale WOZ-waarestijging in het beheergebied. De belastingopbrengsten in de categorie Gebouwd als geheel stijgen in gelijke mate met de belastingopbrengsten in de categorie Ingezetenen, gebaseerd op de groei van de categorie ingezetenen (areaal) bij gelijkblijvend tarief. Dit is een eis vanuit de door de VV vastgestelde Kostentoedelingsverordening. Het netto-effect van areaaluitbreiding en WOZ-waarestijging is een lager tarief voor gebouwd per euro WOZ-waarde. Daarbij is er geen differentiatie in het tarief voor woningen en niet-woningen.

Het ijkpunt bij het bepalen van de tarieven voor het watersysteem is een gelijkblijvend tarief voor ingezetenen. De andere tarieven (gebouwd, ongebouwd, natuur) worden daarvan afgeleid (vereiste Kostentoedelingsverordening).

p.31 (PvdA) Graag bij de belastingprofielen ook toevoegen een gemiddeld Tuindersbedrijf, of een groot en klein tuindersbedrijf

Het profiel van een gemiddeld tuinbouwbedrijf is als volgt opgenomen in de tabel met voorbeeldprofielen op pagina 31.

Tabel Belastingprofielen

Voorbeeldprofielen (bedragen * € 1)	Begroting 2019	Begroting 2020	stijging 2020 t.o.v. 2019
a) Alleenwonend, geen eigenaar	216,79	216,79	0,0%
b) Meer personen, geen eigenaar	403,79	403,79	0,0%
c) Alleenwonend, woning WOZ-waarde 250.000 euro 1)	279,54	280,28	0,3%
d) Meer personen, woning WOZ-waarde 250.000 euro 1)	466,54	467,28	0,2%
e) Bedrijfspand, WOZ-waarde 5 mln. euro, 100 v.e. 2)	10.605,00	10.538,30	- 0,6%
f) Veeteeltbedrijf, 40 ha	3.660,00	3.660,00	0,0%
g) Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1,125 mln. 2), 3 ha	1.123,88	1.108,87	-1,3%
h) Openbare landweg, 25 ha	11.437,50	11.437,50	0,0%
i) Natuurterrein, 25 ha	114,00	114,00	0,0%

1) In het voorbeeldprofiel van woning is voor Begroting 2020 een stijging WOZ-waarde gehanteerd van 9%.

2) In het voorbeeldprofiel van niet-woning is voor Begroting 2020 een stijging in WOZ-waarde gehanteerd van 2%.

p.31 *Leges en precario*

In de meerjarenraming is gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges en precario van € 965.000 (vervangt € 765.000)

p.36 Realisatie t/m 2018 en raming 2019 (Burap): Waterharmonica 1,3 (vervangt 10,6) en Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren 0,3 (vervangt 11,8).

p.32 (VVD) Balansontwikkeling.

Wat is de reden voor de toename van de Rekening Courant na 2020?

De verwachte vrije kasstroom over de jaren 2020-2024 leidt tot een toename van ons banktegoed.

p.32 (VVD) Algemene reserves

Is er een richtlijn over hoeveel de eigen reserves moeten zijn?

Voor de hoogte van de algemene reserves is geen wettelijk vastgestelde richtlijn. De algemene reserves vormen wel het weerstandsvermogen dat hoog genoeg moet zijn om de vastgestelde risico's te kunnen afdekken. Voor Delfland is dit beleid uitgewerkt in de vastgestelde beleidsnota Reserves en voorzieningen en de beleidsnota Risico's en weerstandsvermogen. Het totale risico voor Delfland is ingeschat op € 25 miljoen (pagina 33). Het weerstandsvermogen is toereikend.

p.33 (Bedrijven) tabel tariefegalisatiereserves:

Te vermelden in de tekst onder de tabel: Onttrekking 0,2 mln. aan egaliseringsreserve gebouwd wordt ingezet ten behoeve van de tariefstelling van de categorie ongebouwd.

p.33 (PvdA) Met behulp van een simulatie is vastgesteld dat in een slecht jaar een groter incident het weerstandsvermogen niet meer dan € 25 mln. zal belasten. Kan uitgelegd worden hoe dit is geanalyseerd?

De zeer kleine risico's < € 1 mln. en de zeer grote risico's > € 100 mln. buiten beschouwing latend is een simulatie uitgevoerd met de negen risico's opgenomen in paragraaf 15.5 (nummers: 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 en 22). Deze risico's hebben een mogelijke impact groter dan 1 en kleiner dan 100 miljoen euro. Resultaat van de simulatie is wanneer zich een slecht jaar voor doet de schade met meer dan 95% zekerheid de 25 miljoen euro niet zal overstijgen".

p.34 (PvdA) Het lijkt alsof Delfland op het kapitaalvermogen inteert: elk jaar zijn de afschrijvingen fors groter dan de investeringen. Is dit een puur boekhoudkundige zaak? In beginsel oogt dit enigszins zorgwekkend. Een organisatie die op zijn toekomst voorbereid is investeert immers ongeveer minimaal even veel als dat zij afschrijft. Waarom is dat bij Delfland niet het geval?

Deze vraag is te bezien in het licht van de strategische investeringsagenda. Een eerste versie daarvan wordt volgend jaar voorgelegd aan de VV. Deze agenda geeft een beter beeld van de investeringen (investeringskeuzes) op midden-lange en lange termijn en daarmee is beter te beoordelen of investeringen en afschrijvingen over een langere periode gezien in verhouding liggen.

p.35/36 (Bedrijven) tabel investeringsuitgaven op projectniveau:

Gaarne een toelichting op *Plan-Krediet-Realisatie-Begroting* zoals in de tabel gebruikt.

Plan (investeringsplan): Een investeringsplan is een planmatige beschrijving van een project voor het realiseren van een object. Het plan bevat een omschrijving (projectscope), oplossingsrichting(en) en investeringsraming gebaseerd op de SSK-systematiek incl. risicoanalyse (onvoorzien).

Krediet (Investeringskrediet): Een krediet is de feitelijke financiële ruimte welke beschikbaar wordt gesteld voor het aangaan van verplichtingen en het doen van uitgaven in het kader van een fase van een investeringsplan (excl. onvoorzien).

Realisatie: De werkelijk gerealiseerde kosten voor het desbetreffende investeringsproject t/m 2018 + de prognose kosten 2019.

Begroting 2020: Investeringsvolume 2020, prognose voor de te realiseren kosten van het investeringsproject voor 2020.

p.36 (PvdA) In de waterketen zijn er meerdere projecten waarin de som van gerealiseerde bedragen en de begroting 2020 het toegekende krediet overtreft. Is dat gewenst? Kan de noodzaak hiervan worden toegelicht?

Hier zijn helaas onjuiste cijfers gepresenteerd. De juiste cijfers zijn als volgt:

Naam project (bedragen * € 1 miljoen)	Nummer	Programma lijn	Plan	Krediet	Realisatie t/m 2018 en raming 2019 (Burap)	Begroting 2020
Waterharmonica (*budgetneutraal)	701835	Transp.zuiv.	11,4	10,6	1,3	*2,4
Capaciteit elektrische installatie DGL	701924	Transp.zuiv.	0	0,1	0,3	1,0
Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren	702070	Transp.zuiv.	13,2	11,9	0,3	2,0

De fractie van de Partij voor de Dieren wil graag technische vragen stellen over artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (zie onderstaande tekst). Daarbij gaat het met name om onderdelen b en c van het tweede lid. Wij hebben hierover de volgende vragen:

1. Hoe is deze wet geborgd binnen de werkzaamheden van Delfland?

Delfland werkt volgens de gedragscode Wet natuurbescherming. Door het naleven van de gedragscode wordt ook invulling gegeven aan de zorgplicht van artikel 1.11 Wnb

2. Wat zijn de mogelijkheden van Delfland om binnen het kader van deze wet te handelen?

Delfland werkt conform de Natuurwet en de daaruit voortkomende 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen; onderdeel soortbescherming bij bestendig beheer en onderhoud' (goedgekeurd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). Volgens deze gedragscode heeft Delfland voor onze onderhoudswerkzaamheden Ecologische Werkprotocollen opgesteld. In deze protocollen staat hoe Delfland en onze opdrachtnemers in de praktijk rekening houden met in het wild levende planten en dieren. Delfland ziet erop toe dat aannemers zich houden aan de protocollen.

3. Zijn er voorbeelden binnen Delfland over de toepassing van deze wet? (In het normale bedrijfsproces, bij de uitvoering van taken van Delfland, hoe gaat Delfland om met de verplichting om in het wild levende planten en dieren te beschermen, hoe gaat Delfland om met de zorg voor gewonde dieren?)

De medewerkers van Delfland handelen bewust en met zorg voor dierenwelzijn. Een aantal voorbeelden. Delfland werkt als het kan buiten het broedseizoen. Daarnaast geeft Delfland aannemers mee hoe ze het onderhoud moeten uitvoeren. Als er bijvoorbeeld toch een eend aan de waterkant broedt, moet de aannemer op afstand van het nest blijven. Delfland laat maaisel uit het water eerst op de kant liggen zodat waterdieren weer kunnen terug kruipen in het water. In het geval van bijvoorbeeld een meerkoetnest in of nabij een automatische krooshekreiniger wordt zo mogelijk de reiniger uitgezet. Als het gemaal essentieel is voor de waterhuishouding, wordt aan de daartoe bevoegde personen binnen Delfland gevraagd de nesten te verplaatsen. In situaties dat voor onderhoud een kunstwerk wordt drooggezet, worden de vissen die daarbij tegengekomen worden teruggezet. Ook kleine vissen die vrijkwamen bij de ontluiking van de Brielse Meer leiding zijn zorgvuldig naar een nieuwe plek vervoerd. Indien medewerkers van Delfland in het veld dieren tegenkomen die gewond zijn wordt de dierenambulance gebeld, bij gewond vee en kadavers van vee wordt altijd getracht de eigenaar op te sporen. Toezichthouders van Delfland nemen tijdens het werk hun burgerplicht in acht door dieren in nood te helpen en vermoeden van misstanden (dierenverwaarlozing en mishandeling) door te geven aan de politie.